

Al voltant de la col·lecció Salvador.

Tasca feta, treballs en marxa i perspectives de futur.

DIARI OFICIAL

DE LA

GENERALITAT DE CATALUNYA

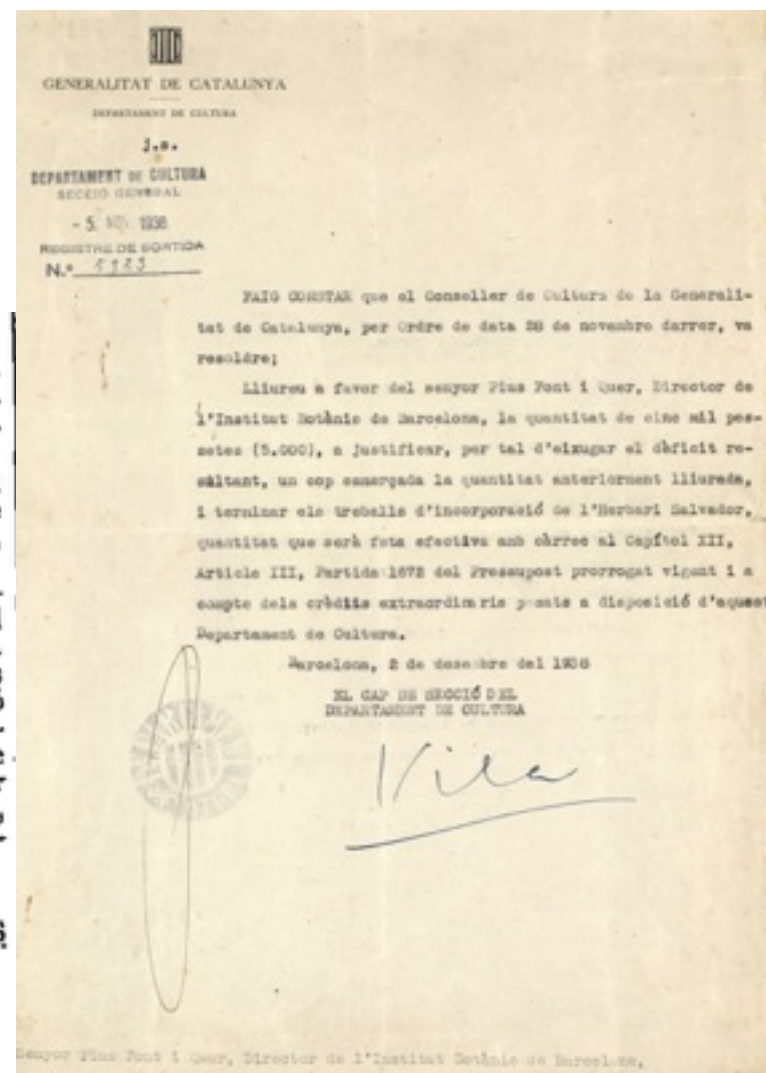
DIRECCIÓ - ADMINISTRACIÓ : Casa d'Assistència Pràctica Macià : Montalegre, 5. — Telèfon 24726.

Subscripció : 40 pessetes semestre

Aparitat de Correus 1935

Exemplar solt : 50 cèntims

1938: la "incorporació"

a la plaça dels Canuts i capaç per a cinquanta alumnes.

Art. 2.º És creada per la Generalitat en l'edifici esmentat a l'article anterior, una Escola Unitària, amb la corresponent plaça de Mestre.

Art. 3.º L'Ajuntament de Besalú tindrà al seu càrrec la conservació de l'edifici escolar i les despeses de llum, calefacció, aigua i neteja.

Art. 4.º La plaça de Mestre corresponent a l'Escola que és objecte del present Decret, serà proveïda en la forma establerta per les disposicions vigents. Mentre no hi hagi consignació adequada en el Pressupost de la Generalitat de Catalunya, les despeses de personal docent i de material escolar seran satisfetes amb càrrec al cap. XII, art. 3.º, partida 1672 del Pressupost prorrogat vigent.

Barcelona, 26 de gener del 1938.

LLUIS COMPANYS

El Conseller de Cultura,
CARLOS PI I SUNYER

El famós Herbari Salvador, iniciat al segle XVII pels darrers descendents d'aquells cèlebres botànics catalans, es troba avui conservat en pessim estat a les golfes del mas de la Bleda, a Vilafranca del Penedès. Per tal de posar fi a la descurança de què és objecte tan remarcable Herbari, la Comissaria General de Ciències Naturals de Catalunya suggereix que fóra convenient de disposar el seu trasllat a l'Institut Botànic juntament amb els llibres i altres objectes d'Història Natural, mobles corresponents i els retrats a l'oll dels botànics Joan Salvador i Bosch, del seu fill Jaume i dels seus nets Joan i Josep;

Atès que s'ha d'evitar que tan significatiu Herbari pugui córrer el risc de sofrir perjudici o de perdre's, i que continuï, com fins ara, sostret a l'estudi i consulta, per tal d'aconseguir-ho, s'ha de posar en les condicions de la totalitat dels Herbaris clàssics de Catalunya que es troben dipositats en l'esmentat Institut i a aquest efecte procedir en

2014: declaració de bé cultural

DISPOSICIONS

DEPARTAMENT DE CULTURA

ACORD GOV/178/2014, de 16 de desembre, pel qual es declara bé cultural d'interès nacional la Col·lecció del Gabinet d'Història Natural Salvador.

Per la Resolució CLT/792/2014, de 7 d'abril (DOGC núm. 6602, d'11.04.2014), es va incoar expedient de declaració de bé cultural d'interès nacional a favor de la Col·lecció del Gabinet d'Història Natural Salvador.

S'han complert tots els tràmits preceptius en la instrucció d'aquest expedient d'acord amb el que estableixen els articles 8 i següents de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català.

A l'expedient hi consten els informes favorables del Consell Assessor del Patrimoni Cultural Català i de l'Institut d'Estudis Catalans.

Durant la tramitació de l'expedient s'ha presentat una al·legació que ha estat degudament analitzada i contestada per la Direcció General d'Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni.

Per tot això, a proposta del conseller de Cultura, el Govern

Acorda:

—1 Declarar bé cultural d'interès nacional la Col·lecció del Gabinet d'Història Natural Salvador, segons la descripció i la justificació que consten en l'annex.

—2 Publicar íntegrament al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* i al *Boletín Oficial del Estado* aquest Acord, de conformitat amb el que preveu l'article 12 de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, i notificar-lo a les persones interessades.

Contra aquest Acord, que exhaureix la via administrativa, es pot interposar recurs potestatiu de reposició davant el Govern de la Generalitat de Catalunya en el termini d'un mes, o bé recurs contenciós administratiu davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya en el termini de dos mesos, a comptar, en tots dos casos, de l'endemà de la publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* o de l'endemà de la notificació corresponent.

Barcelona, 16 de desembre de 2014

Jordi Baiget i Cantons
Secretari del Govern

212

Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya

Núm. 6774 - 19.12.2014

CVE-DOGC-A-14350/34-2014

Objecte: col·lecció de llibres, herbaris, fòssils, conques i documentació (llibres, cartes, etiquetes, documents notariais...).

Títol: Col·lecció del Gabinet d'Història Natural Salvador.

Autor: família Salvador.

Cronologia: segles XVII-XIX.

Localització: Barcelona.

Aquesta col·lecció, propietat de l'Ajuntament de Barcelona i instal·lada a l'Institut Botànic, va ser creada l'any 1626 i el seu fons és consultable fins al 1855. Consta de llibres, herbaris, fòssils, conques i una quantitat considerable de documentació (cartes, etiquetes, llistats, documents notariais, etc.) de gran valor històric, que van ser recopilats per la família Salvador d'apotecaris barcelonins al llarg dels segles XVII al XIX. És una de les poques col·leccions europees d'història natural que no s'ha dispersat i que està localitzada gairebé en la seva totalitat. Es tracta d'un dels pocs gabinets científics que ha arribat als nostres dies i que es manté pràcticament íntegre. A banda d'això, el Gabinet Salvador es considera el primer museu obert al públic que va tenir la ciutat de Barcelona.

La col·lecció consta principalment d'una part bibliogràfica, formada per una biblioteca de més de 1.300 volums, molts dels quals primeres edicions del segle XV al XVIII, amb llibres de ciència, filosofia, literatura clàssica, farmàcia, botànica, medicina..., la majoria en bon estat de conservació. Un altre bloc destacat de la col·lecció el constitueix l'herbari general, amb prop de 5.000 exemplars d'herbes recollides al segle XVIII per Jaume Salvador i Pedrol (fill de l'iniciador de la col·lecció, Joan Salvador i Boscà), i els seus fills Joan i Josep Salvador i Riera. Les peces estan perfectament classificades i etiquetades. Un tercer apartat és el format per la col·lecció d'història natural, amb més de 3.500 objectes: fòssils, roques i minerals, espècimens zoològics invertebrats i vertebrats, etc.

Una altra part de la col·lecció la constitueix el mobiliari, que inclou armaris, prestatgeries, calaixeres, etc., fabricats entre el 1740 i el 1761, any de la mort de Josep Salvador Riera, nét de Joan Salvador. Es tracta d'un conjunt únic, possiblement a Europa, de gran importància artística, històrica i científica, que es conserva quasi complet.

(14.350.134)

76 anys (!!)

1941-1945: els informes de Bolòs [i Pardillo]

Cumplimentando una orden del Ilustre Sr. Teniente de Alcalde Ponente de Cultura para que los abajo firmados, Director del Instituto Municipal de Ciencias Naturales, y Conservador del Instituto Botanico emitan un dictamen referente al valor de las Colecciones SALVADOR, tanto de la parte que está depositada en el Instituto Botánico como de la parte que conserva en su poder la Sra. Propietaria, con el fin de adquirir el Excmo Ayuntamiento la total propiedad de las mismas, después de examinar cuidadosamente los antecedentes y la composición de las mismas, a V.S. respetuosamente exponen:

Muy difícil es dar una valoración exacta de unas colecciones científicas del tipo de la que se considera, por cuanto, aparte del valor objetivo de cada uno de los componentes, hay que tener en cuenta muchos factores no materializables, espirituales o históricos, tal vez mas importantes que los referentes al valor intrínseco de los objetos.

Efectivamente, para la ciudad de Barcelona, la adquisición de una colección tal como la de los SALVADOR, la mas antigua de las colecciones científicas de España de que se tiene noticia, anterior incluso a la fundación del Museo Nacional creado por Carlos III; recuerdo vivo de una ilustre familia de hombres de estudio barceloneses, que con su labor pusieron muy alto el nombre de su ciudad dentro los medios científicos de Europa; colecciones que durante muchos años formaron parte del patrimonio ciudadano, pues aunque de propiedad particular eran exhibidas en su casa de la calle Ancha, esquina a la de la Fusteria, a todas las personas inteligentes o curiosas que se interesaban, como lo demuestra el que constaran en las guías de la ciudad de a principios de siglo XIX y se conserven en un libro de visitas las firmas de las personas que las visitaron, entre las que se figuran las de personalidades tan distinguidas que pasaron por nuestra ciudad en aquellos tiempos, ha de ser de un interés

intimo que mantuvieron los SALVADOR con el insigne botánico francés.

Cartas y manuscritos de tipo científico, entre otros:

Una carta de Barrelier a Juan Salvador Boscá (1640)

Una carta de Tournafort a Jaime Salvador Pedrol

Una carta del Principe de la Católica al mismo (1696)

Una carta de Chicoyneau al mismo (1724)

Una carta de Cusson a Jaime Salvador y Salvador

que vienen anotadas en un registro de correspondencia y que no han aparecido.

Los registros de las colecciones de mineralogía, de moluscos y de fósiles, que no han aparecido, siendo así que todas ellas iban numeradas.

El catalogo del Herbario, que existia, por cuanto viene mencionado en una carta de Jose Salvador Soler al Dr Francisco Bolòs, publicada por el Dr. M. Gerganta.

Habida cuenta de todo lo expuesto, los abajo firmados opinan que puede valorarse el conjunto de las colecciones mencionadas en ciento cincuenta mil pesetas, de acuerdo con la oferta de la Sra Propietaria precio que seria mas aceptable, si se entregaran por dicha Sra. los objetos antes mencionados, complementarios de los ya depositados y ofrecidos, y todos cuantos objetos de caracter científico, documentos, libros, laminas, etc pueda considerarse hayan formado parte de las antiguas y celebradas colecciones, si pudieran encontrarse otra vez.

Barcelona a diez de diciembre de 1945

Conservador del Instituto
Botánico de Barcelona

Director del Instituto Municipal
de Ciencias Naturales

Jaume de Bolòs

Jaume de Pardillo

1946: primera adquisició

El Sr. Dr. D. J. Sureda, Director del Museo de Historia Natural y el Sr. Conservador del Instituto Botánico de Barcelona, se adquiere a D. D. M. -
ria Carbo Quirós, Vda. de Elias y a sus hijos don Silvio y
don Agapito Elias Carbo, por el precio global de 150.000
pesetas, las colecciones de plantas, herbarios, fósiles,
etc. y la biblioteca completa de mil cuatrocientos veinte
volumenes que, propiedad de don Silvio Salvador Collado, se
hallan actualmente en depósito en el Instituto Botánico de
Barcelona, así como el resto del herbario de igual procedencia
con destino, todo ello al referido Instituto Botánico de
Barcelona.

FUE APROBADA

y no habiendo mas asuntos de que tratar, el excmo.

Sr. Presidente, levante la sesión

Fran las veintidos horas y treinta y cinco minutos

Valen los añadidos - $\frac{1}{\text{extraordinaria}}$ - $\frac{2}{\text{ordinaria}}$ - $\frac{3}{\text{de Arte}}$

1946 : una inauguració

1942, 1946, 1947 articles de Bolòs a *Collectanea Botanica* i altres

1955, 1956 articles de G. Folch Jou sobre Jaume i Joan Salvador

1959 Antoni de Bolòs publica el seu discurs de recepció a la Reial Acadèmia de Farmàcia: *Nuevos datos para la historia de la familia Salvador*.

1972 Ramon Folch edita el manuscrit de Joan Salvador i Riera *Viatge per Espanya i Portugal* publicat per Enciclopèdia Catalana.

1985 presentació a la UB de la tesi doctoral d'Immaculada Caballer, *La família Salvador, una nissaga d'apotecaris, Calella-Barcelona, 1309-1800. Aportació històrica i evolució de la farmàcia a la primera meitat del segle XVIII*.

1987 - edició a càrrec de Jordi Lleonart i Josep M. Camarasa de *La pesca a Catalunya el 1722: segons un manuscrit de Joan Salvador i Riera*. Publicat pel Museu Marítim, la Diputació i l'Institut de Ciències del Mar del CSIC.

- J.M. Valderas comença a publicar a *Collectanea Botanica* articles sobre obres de la botànica basats en gran mesura en obres conservades a la Biblioteca Salvadores mantindrà amb periodicitat irregular fins 2003.

1988 presentació a la UB de la tesi doctoral de J.M. Camarasa, *Elements per a una història de la botànica i els botànics dels països catalans*, que es publicarà com a llibre l'any següent, per l'Enciclopèdia Catalana.

1991 article d'Àngel Romo sobre l'herbari Salvador (en publicarà un altre el 1995)

1993 J.M. Camarasa publica -en col·laboració amb J.J. Amigó- la primera entrega de les *Salvadorianae*, dedicada a la correspondència entre Pere Barrère i Josep Salvador. En publicarà cinc més, en té en preparació altres.

1997 article d'Abad sobre la col·lecció paleontològica

1999 - presentació a la Universitat Autònoma de Barcelona del treball de recerca de Mª José Pascual Bennasar, *La Historia Natural de Bonaventura Serra (1728-1784), un ilustrado mallorquín*, que es publicarà a Palma el 2003

2003: altra inauguració

2001-2003 treballs catalogació malacologia per membres de l'Associació d'Amics del Museu de Zoologia

2003 inauguració nou edifici de l'IBB

2004 - exposició “De la curiositat a la prospectiva”, Institut Botànic (JM Camarasa & Agustí Camós)
- “De gabinet a museu” article de JM Camarasa a *Afers*

2006 - presentació a la UB de la tesi doctoral de Neus Ibáñez *Estudis sobre cinc herbaris històrics de l'Institut Botànic de Barcelona*

- “la xarxa epistolar” dels Salvador, article de JM Camarasa a *Afers*

2007- correspondència amb James Petiver, *Archives of Natural History* (JM Camarasa & Neus Ibáñez)

2008 - publicació del catàleg de la biblioteca pel CSIC i l'Ajuntament (JM Montserrat & ppp)

- “el monetari perdut dels Salvador” article d'Albert Estrada-Rius

- article de Neus Ibáñez, JM Montserrat & Ignasi Soriano a *Taxon*

2010 - volum sobre jardins, sèrie *Barcelona 1700* (Garcia Espuche, JM Montserrat & Neus Ibáñez)

- “Escrito en la rebotica”, article a *Cultura escrita & Sociedad* (ppp)

2011 - presentació del projecte d'exposició *Salvadoriana* (Neus Ibáñez, Pedro Ruiz & ppp)

- inici dels treballs de restauració, inventari i revisió

- volum sobre medicina, cirurgia i farmàcia, sèrie *Barcelona 1700* (Garcia Espuche, Camarasa & ppp)

2012 - “breve bibliografía” a *Collectanea Botanica* (Álvaro Menéndez-Galán)

- mor Julio Gómez Alba deixant inèdits materials històrics diversos sobre la col·lecció Salvador

2013 - troballa a La Bleda i adquisició per l'Ajuntament

- nota a *Collectanea botanica* sobre l'adquisició (Karina Barros)

2014 - catàleg *Salvadoriana* i inauguració de l'exposició (Neus Ibáñez & ppp)

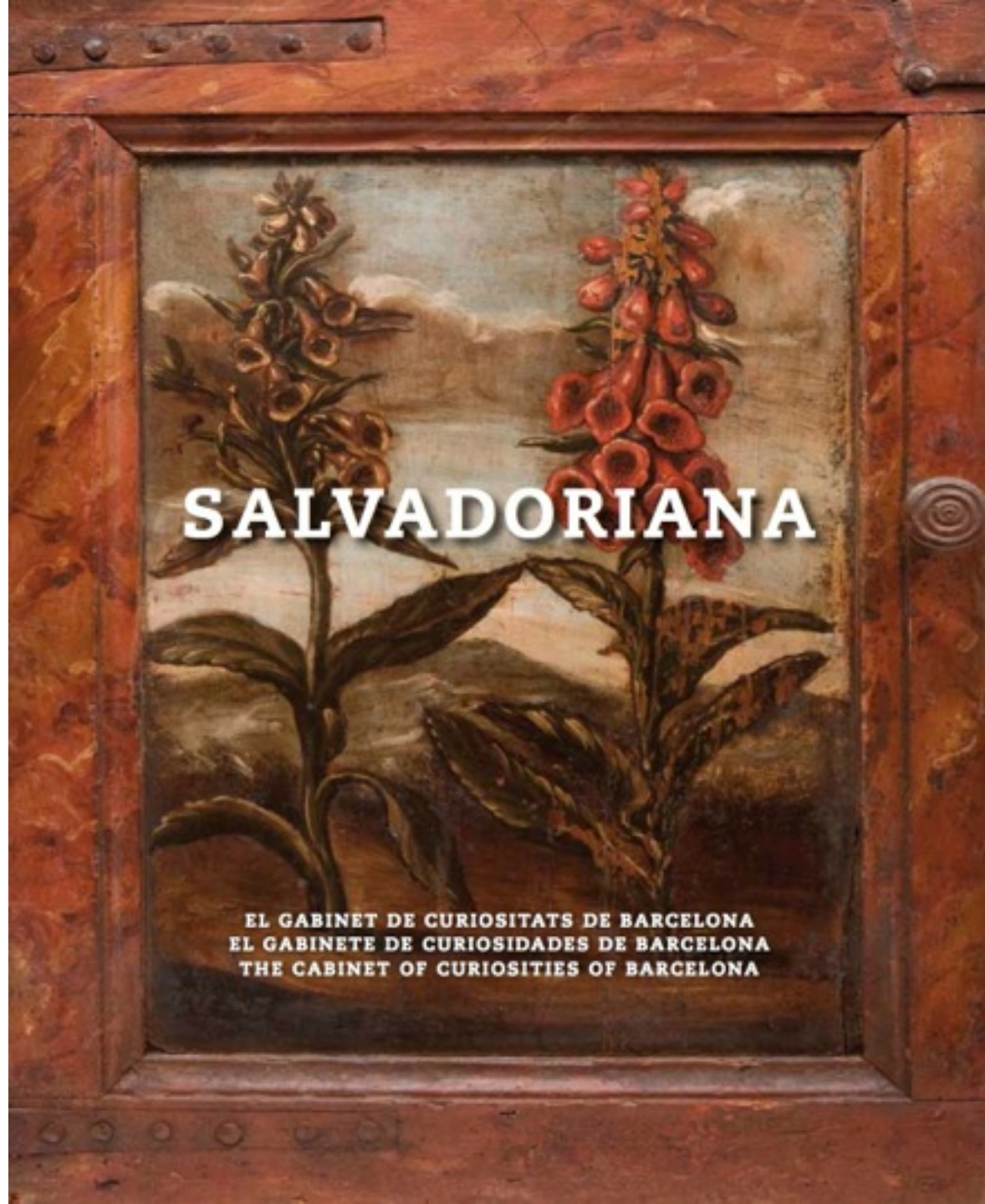

2008: renovació convenni CSIC-Ajuntament i presentació del catàleg de la biblioteca Salvador

2011-2014:
exposició Salvatoriana

Salv-7528 Col·lecció Salvador

Salv-7528 Col·lecció Salvador

Salv-8132 Col·lecció Salvador

Salv-7519 Col·lecció Salvador

Salv-7510 Col·lecció Salvador

A large, light-brown, winged moth, possibly a species of hawk moth, is shown resting on a newspaper. The moth's wings are spread wide, revealing a mottled pattern of light and dark brown. Its body is thick and covered in fine hairs. The background consists of a newspaper with various articles and advertisements. Visible text includes "GRANDOL HAVE 4...", "GRATUO", and "G". The lighting is somewhat dim, and the overall image has a slightly grainy quality.

ATLAS MINOR

Hic totius
MUNDI TERRARUM
CONTRACTA DELINEATA
ET EXPOSITA
SACRI IMPERII
Aust. Reg.

Cartographus

Johann Baptist Homann delinxit et sculpserit

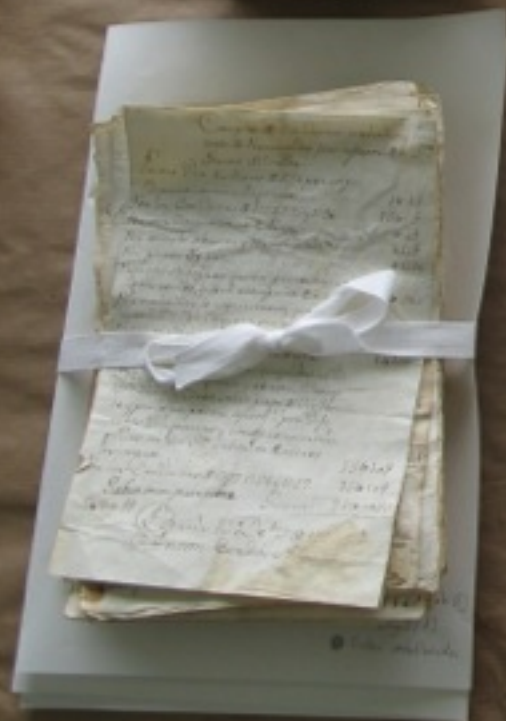

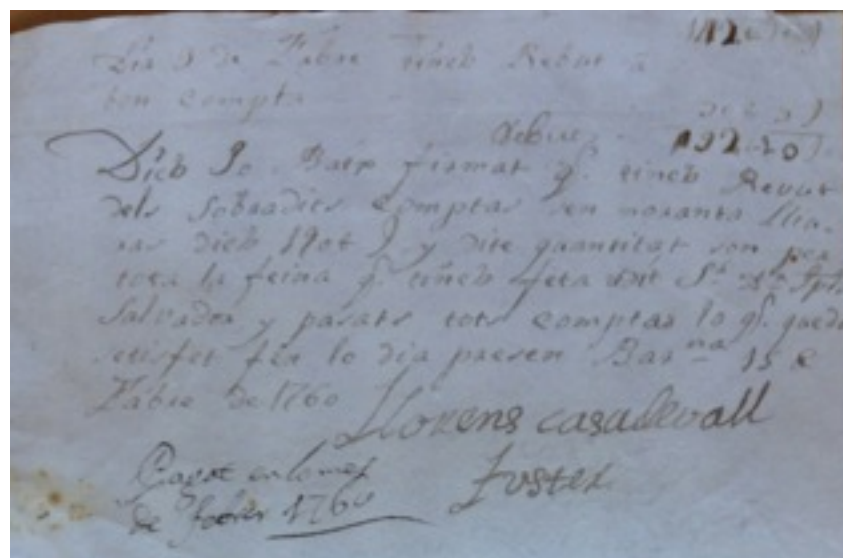

24

Cento libras de dras que son quinquenta y seis libras de Sal de S^a Dª Joseph de Salbader son los segunt en lo año 1752

Primer 2 libras de n ^o 17 en lo bal que balan	u 8 q
M ^s 5 libras en las vidrieras balan	u 10 q
M ^s 8 libras en las vidrieras balan	u 16 q
M ^s 3 libras balan	u 6 q
M ^s 5 libras bellas arae de 8 dineros lo libra balan	u 3 q 4
	<u>72 u 3 q 4</u>

Finchirubut la sobra d'ito gran ditat
hoy dia 2 de may de 1753 Alon^s Assapo
Pintor de vidrieras

El Viatge d'Espanya i Portugal, 1716-1717

1716
Ex Barcinone ad Martorell.
Hali Sicutum liposum floribus membranaceis Boi.
Sicut viam ad Sans.
Martorellum hispanicum calice stellato, et aculeato Dye.
prope Crucem vulgo la Creu cobada.
Valeriana rubra C.B. prope Martorell
Therobonius vulgaris C.B. in loco conyso.
Constantius pulcher Veronica folio. Sicut vix frequens.
Ex Martorell ad Esparguera.
Thymelaea species Myconi; quae fere quoad sensum Dye.
melica Bignonia longipetiolata, ramulis luteis Dye. 595.
Folia later subhirsuta, recentia viridia, caetera subnervosa
ad duorum vel trium pedum altitudinem effugit, frequens
in sylvis iuxta Africa.
Cithy Lelon angustis foliis C.B. potius Rosmarini folio
namque emulatur facie sua extrema foliis salicis ramula
vix divisione, ac totum plantae altitudinem totum ramum
viridis aliquantulum est, fructum maturum tunc ge-
rebat.
Calamintha Martorell foliis et facie lamia Dye. vulgo
Sajulida, ubique frequens.
Cithymalus Rha folio Martorellis Dye. ubique abundans
prope ad marem pertinet.
Ex Esparguera ad Collado.
Jacea angustifolia, vel Lichospermi arvensis folio C.B. ad
marginem agerum.
Ex Collado ad Martorell
Rhamnus 3 flore herbaceo, bacis nigris C.B. item fere in
hinc Rhamnus folio otongi B. Martorell.
Martorell ad Castellum Martorellis Martorell.

Sant Joan Despi, agosto 1908. 4 cristales negativos 9x12 cm. Ver fotos anexas del resto.

FOTOGRAFÍA DEL ARCHIVO DEL FARMACÉUTICO DE BARCELONA DR. COMABELLA

GASTOS ENVÍO ESPAÑA: 6 EUROS

A black and white photograph of a large, circular stone building, possibly a bunker or fortification. The building has two large arched doorways on the ground floor and two smaller square windows on the upper floor. The stone surface is weathered and shows some markings, including the number '1' near the right doorway. Several men in military uniforms are standing near the entrance, and a train track is visible in the foreground.

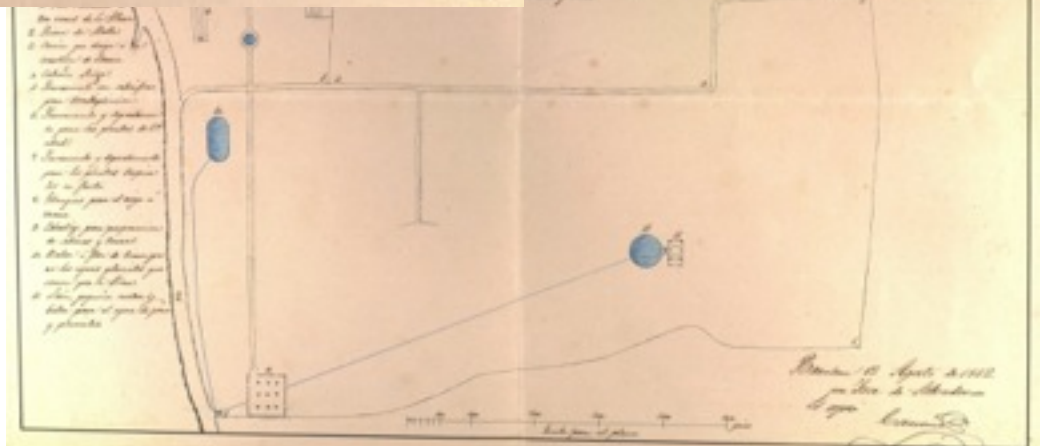
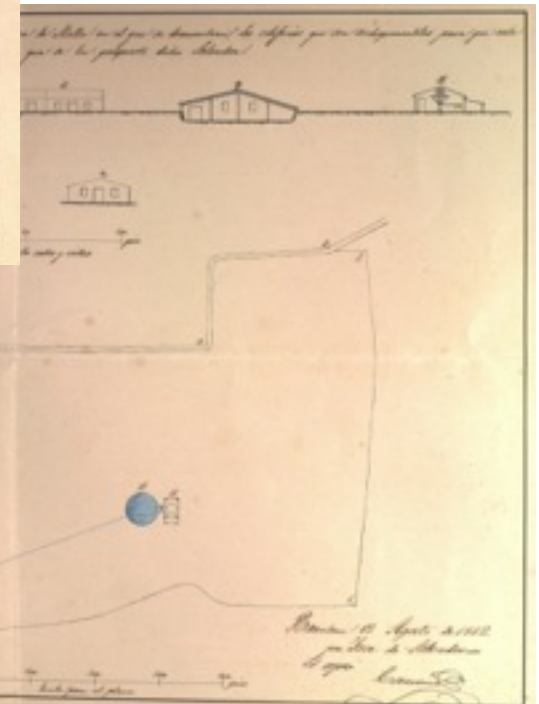
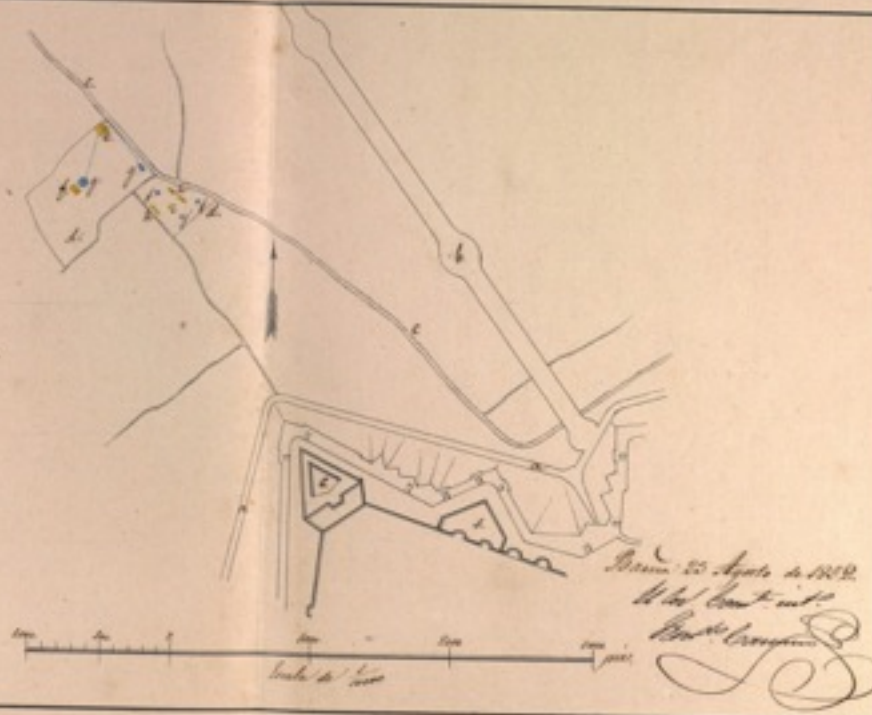
A una distancia del mismo fogate, fha 25 de set.
de 1838. Muestra al fog. "San" y al fog. de
barra en oficio de 25 del mismo set. de al que
se indica el informe del bar. "de fog. de 25"
fha de 18 del mismo mes con providencia ma-
ginal del fog. "San" en fha 25 del presente
por donde se fha a su subrogacion de
fogal. Se extendio a continuation al docu-
mento siguiente.

[illegible]

Plano que demuestra el punto donde D. Don Salvador desea construir algunos edificios a fin de hacer mas productiva el terreno de su propiedad.

Legenda

- a. Puente de Canchales
- b. Casa de Vallen
- c. Caserío al rededor de la plaza
- d. Casa de gran.
- e. Rivera de Alcala
- f. Puente de D. Don Salvador
- g. Depósito de abonos
- h. Casa y cuadra
- i. Aljibes para el riego
- j. Invernaderos
- k. Calera de yeso
- l. Aljibes para el riego a mano

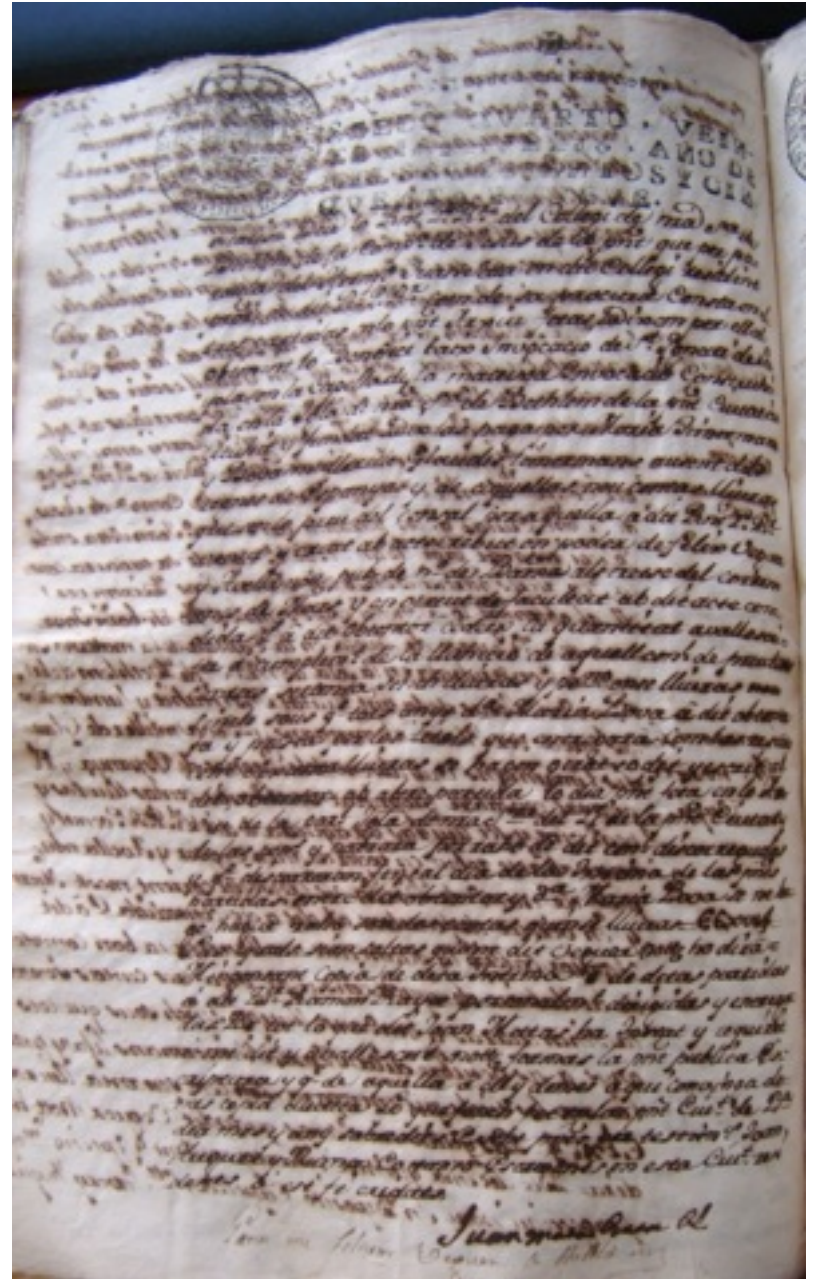

Primero ante el nombre de J. J. Salgado y D. J. Salgado y D. J. Salgado, por el cual se le propone por contemplación de este Matrimonio que se le consenta en su celebración y otorgamiento teniendo presente la donación y herencia universal que hizo y otorgó a favor del dicho D. J. Salgado en favor del primer Matrimonio, que contrajo con D. J. Salgado y D. J. Salgado, en la ciudad de Matamoros Matrimoniales en su favor otorgadas ante D. J. Salgado y D. J. Salgado, not que de parte de esta Ciudad obedece de los actos anteriores en favor de Noviembre de mil ochocientos veinte y cinco de su libre y espontanea voluntad por el y sus herederos y sucesores, ratifica y confirma la citada donación y herencia universal, y en cuanto consisten sea la donación de nuevo para después de seguirse se otorga a favor del propio D. J. Salgado y D. J. Salgado en su hijo presente y otorga acordando a sus sucesores y a quien quiera para siempre, bajo los pactos y reservas que se continuaban y no sin ellos de la donación y herencia universal, bienes, muebles y raíces, honores y prerrogativas de cualquier género y especie, derechos y acciones, presentes y venideros, que de día de este ochocientos

El llibre de visites 1831-1849

Año 1831

15 de Mayo

D^o Joaquín Vicente de Vallarino teniente de la
 1^a B^a
 D^o Luis Suero y su D^o de la 1^a B^a
 D^o Fernando Parra Guarín Morán
 D^o Francisco Guzmán D^o D^o
 D^o Juan Abella teniente de Artillería
 D^o José y Benito Quintanar hermanos oficiales Morán
 D^o Cipriano Pérez y su hijo id.
 D^o José Guzmán empleado en Rentas de Zaragoza
 D^o José María Gillet abogado de Zaragoza
 D^o Salvador de Pineda Morán

Junio

D^o Pedro Matricó de Valls y su hermana Salas
 y sus hijos
 D^o Luis Villala teniente de Artillería
 D^o José Morán oficial del parque de Artillería
 D^o Manuel Umbert D^o
 D^o Simón de Mas D^o
 D^o Cipriano y Damascio fulgencio hermanos oficiales de la 1^a B^a

Manuel Arboz de Madrid pintor
 honorario de cámara de S. M. C.

Barcelona 29 de Enero 1849.

Palacio de la Embajada Española
 en Roma

Francesco Di Conti Pila di Spoleto nello Stato Rom.
 no, sacerdote. A Di 3 Aprile 1849.

Eduardo Morapcia de Ripoll año 1850
 Agustín Cavalleria visit el mismo en 1851.

Manuel Duran de Ripoll
 Eduado Duran de

Ignacio Gorras, día 16, Nov. 1854

Antonio Macchi astrónomo

[Faint handwritten notes and signatures]

Vitrinacuriosa (index.php)

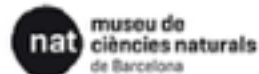
Exposa + (formulario.php) Descobreix

Exposa i canvia objectes curiosos de naturalia i artificialia a la vitrina virtual de Salvadoriana

Comparteix

Share This

Organitza:

<http://vitrinacuriosa.cat>